

מַעֲמִיָּהּ: פ כַּח וַיְדַבֵּר יְדוּהָ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 כַּט דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב
 אֶת־זֶבַח שְׁלָמָיו לַיהוָה יִבְיֵא אֶת־קָרְבָּנוֹ
 לַיהוָה מִזֶּבַח שְׁלָמָיו:
 מַעֲמִיָּהּ: כַּח וּמְלִיל יֵי עַם מֹשֶׁה
 לְמִימְרָ: כַּט מְלִיל עַם בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל לְמִימְרָ דְמִקְרִיב יֵת
 נִכְסֵת קוֹדְשׁוֹהֵי קָדָם יֵי יֵיתִי
 יֵת קָרְבָּנֵיהָ לְקָדָם יֵי מִנְכַסֵּת
 קוֹדְשׁוֹהֵי:

מַעֲמִיָּהּ: פ כַּח וַיְדַבֵּר יְדוּהָ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 כַּט דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב
 אֶת־זֶבַח שְׁלָמָיו לַיהוָה יִבְיֵא אֶת־קָרְבָּנוֹ
 לַיהוָה מִזֶּבַח שְׁלָמָיו:

blood, that soul will be cut off from its people. (28) And the Lord spoke to Moshe, saying, (29) Speak to the Children of Israel, saying, Anyone who offers his peace-offering to the Lord, must bring his sacrifice to the Lord from his peace-offering:

TZAV FOR FRIDAY

צו ליום ששי

ל יְדוּהִי תִיתֶנּוּ יֵת קָרְבָּנֵיָ
 דִּיֵי יֵת תִּרְבָּא עַל חֲדָיָ
 יֵיתְנִיָה יֵת חֲדָיָ לְאַרְמָא
 יֵתִיהָ אֲרוּמָא קָדָם יֵי:

ל יְדוּהִי תִבְיֵאִינָה אֶת אֲשֵׁי יְדוּהָ אֶת־הַחֶלֶב
 עַל־הַחֹזֶה יִבְיֵאֲנוּ אֶת הַחֹזֶה לְהַנִּיף אֹתוֹ

(30) His own hands must bring the fire-offerings of the Lord: He must bring it, the [sacrificial] fat, [placed] on top of the chest. The chest [is brought,] to wave

RASHI

רש"י

(30) **His own hands must bring** — *The hand of the [sacrifice's] owner is above [the hand of the priest], with the [sacrificial] fats and chest placed in it, and the priest's hand placed beneath [the hand of the owner. With the portions arranged in this manner,] they wave them (Menachot 61b). The fire-offerings of the Lord* —

(ל) יְדוּהִי תִבְיֵאִינָה וְגו'. שְׁתֵּהָא יַד הַבְּעָלִים מְלַמְעֵלָה וְהַחֶלֶב וְהַחֹזֶת נְתוּנִין בֵּהּ, וַיֵּד כִּהֶן מְלַמְשָׁה וּמְנִיפִין: אֶת אֲשֵׁי ה'. וּמָה הֵן הָאֲשֵׁים? "אֶת הַחֶלֶב עַל הַחֹזֶה יִבְיֵאֲנוּ", בְּשִׂמְכֵיאוּ מִבֵּית הַמִּטְבָּחִים נוֹתֵן הַחֶלֶב עַל הַחֹזֶה, וּבְשִׁנּוּתָנוּ לְיַד הַכֹּהֵן הַמְנִיף, נִמְצָא הַחֹזֶה לְמַעַלָּה וְהַחֶלֶב לְמַטָּה. וְזֶהוּ הָאָמוּר בְּמִקּוֹם אַחֵר: "שׂוֹק הַתְּרוּמָה וְחֹזֶה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֶלְבִּים יִבְיֵאוּ לְהַנִּיף וְגו'"; וְלֹאֲחֵר

“fire-offerings” [referred to here]? They are

“the [sacrificial] fat ... on top of the chest.” [Now, the verse says,] “He must bring it.” This means: When the priest brings the [sacrificial] fats from the slaughtering area, he places them on top of the [removed] chest [of the animal]. But when he is placing the fats into the hand [of the owner who in turn has his hand set into the hand] of the priest to perform the waving procedure, [the whole arrangement is inverted, the result being that] the chest is now situated above and the fats beneath; this, then, is what is described in a later verse (10:15), “They should bring the [hind] thigh of the elevated-offering and the chest as a wave-offering, upon the fats of the fire-offerings, to wave.” After the completion of the waving procedure, the priest [who performed the waving procedure,] hands over the portions

לא ויסק כהנא ית תרבא
למדבחה ויהי חדיא לאהרן
ולבנוהי: לב וית שוקא
דימינא תתנון אפר שותא
לכהנא מנכסת קודשיכון:
לג דמקרב ית דם נכסת

תנופה לפני ידוה: לא והקטיר הפהן את-
החלב המזבחה והיה החזה לאהרן ולבניו:
לב ואת שוק הימין תתנו תרומה לפהן
מזבחי שלמיכם: לג המקריב את-דם

it as a wave-offering before the Lord. (31) And the priest will cause the fat to [go up in] smoke on the altar, and [then] the chest will belong to Aharon and his descendants. (32) And you must give the right [hind] thigh as an elevation-offering to the priest, from your peace-offering. (33) Anyone from the

RASHI

to the priest who will perform the burning procedure, [once again the arrangement is inverted, with the result that] the chest is now situated below [and the fats above]; and this, then, is what is described in another verse (9:20), “And they placed the [sacrificial] fats upon the chests, and he caused to [go up in] smoke the [sacrificial] fats on the altar.” We have [incidentally] learned from this, that three priests are required for the sacrifice [namely, one to bring it from the slaughtering area, one to wave its fats and one to burn them on the altar]. Thus it is explained in Tractate

Menachot (62a). **He must bring it, the [sacrificial fat, [placed] on top of the chest — Why is the chest brought? In order to wave the fats [with it]. But the chest itself is not part of the “fire-offerings.”** However, since the verse says, החזה על החלב, “the fire-offerings of the Lord ... the fat ... on top of the chest,” one might think that the chest is also included in the fire-offerings; therefore, the verse continues, “The chest [is brought,] to wave ...”. (31) **And the priest will cause the fat to [go up in] smoke— [and only] after this, will the chest “belong to Aharon [and his descendants].”** Hence, we learn that the meat [of the sacrifice] must not be eaten while the sacrificial portions are still below the altar [i.e., before they have been burnt] (Torat Kohanim 7:151). (32) **שוק** — refers to [the part of the animal's hind leg extending] from the ארכובה [knee-joint, the bone and the flesh of which are usually] sold together with the head, up till the middle joint [of the upper leg] which is called סובך של רגל. [The animal's leg has three sections to it; thus, the שוק is the middle of those three sections, or, if you will, the lower part of the thigh] (Chullin 134b). (33) [Anyone from the descendants of Aharon] who may offer the

רש"י

התנופה נותנו לפהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזהו שנאמר: “וישימו את החלבים על החזות ויקטר החלבים המזבחה.” למדנו, ששלשה כהנים זקוקין לה; כך מפרש במנחות: את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מביא? להניף אותו הוא מביאו, ולא שיהא הוא מן האשים לפי שנאמר: “את אשי ה' את החלב על החזה”, וכול, שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר: “את החזה להניף וגו'” (לא) והקטיר הפהן את החלב. ואחר כך “והיה החזה לאהרן”, למדנו, שאין הבשר נאכל בעוד שהאמורים למטה מן המזבח: (לב) שוק. מן הפרק של ארכובה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי, שהוא סבך של רגל וירף: (לג) המקריב

קֹדֶשׁ־יֵאָדָּו וְיֵת תִּרְבָּא מִבְּנֵי
 אַהֲרֹן דִּילֵיהּ תַּהֵי שׁוֹקֵא
 דִּימִינָא לְחֻלְקָא: לֹד אַרִי יֵת
 חֲדִיא דְאַרְמוֹתָא וְיֵת שׁוֹקֵא
 דְאַפְרִשׁוֹתָא נִסְבִּית מִן בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל מִנְכַּסֵּת קֹדֶשׁ־הוֹן
 וְיֵהבִית לְאַהֲרֹן פְּהֵנָא וְלִבְנוֹהֵי
 לְקִיָּם עָלֵם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
 לֵה דָא רְבוּת אַהֲרֹן וּרְבוּת
 בְּנוֹהֵי מִקְרַבְנֵיא דִּי בְיוֹמָא דִּי
 יִקְרְבוּן יְתְהוֹן לְשִׁמְשָׂא קְדָם
 יְיָ: לֹד דִּי פְקִיד יְיָ לְמִתְּן לְהוֹן
 בְּיוֹמָא דְרַבִּי יְתְהוֹן מִן בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל קִיָּם עָלֵם לְדְרִיֵּהוֹן:
 לֹד דָּא אֹרִיתָא לְעֻלְתָּא

הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֶלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לֹד תִּהְיֶה
 שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנָּה: לֹד כִּי אֶת־חֹזֶה הַתְּנוּפָה
 וְאֶת ׀ שׁוֹק הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתְּן אֹתָם
 לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל: לֵה זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בְּנָיו
 מֵאֲשֵׁי יְדוּהָ בַּיּוֹם הַקָּרִיב אֹתָם לְכַתֵּן
 לַיְדוּהָ: לֹד אֲשֶׁר צִוָּה יְדוּהָ לְתַת לָהֶם בַּיּוֹם
 מִשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם
 לְדֹרֹתָם: לֹד זֹאת הַתּוֹרָה לְעֹלָה לְמִנְחָה

descendants of Aharon who may offer the blood of peace-offerings and the [sacrificial] fat, will have the right [hind] thigh as a portion. (34) For I have taken the chest wave-offering and the [hind] thigh elevation-offering from the Children of Israel, from their peace-offerings, and I have given them to Aharon the priest and to his descendants as an eternal statute, [that this be taken] from the Children of Israel. (35) This is [the grant for] Aharon's anointment and his descendants' anointment, from the fire-offerings of the Lord, on the day that He brought them near, to be priests for the Lord. (36) Which the Lord commanded to be given to them on the day that He anointed them, from the Children of Israel. [This is] an eternal statute for their generations. (37) This [then,] is the law for a burnt-offering, a meal-offering, and a sin-offering, and a

RASHI

blood of peace-offerings — *i.e., who is fit to perform זריקה — the splashing procedure with the blood of the sacrifice, and to burn its sacrificial fats. Thus excluded from receiving a share in the meat [of the chest and*

thigh], is a priest who is impure at the time of the splashing of blood procedure or at the time of the burning of the sacrificial fats (Torat Kohanim 7:153). (34) Wave-offering ... elevation-offering — [The term תנופה, waving, denotes a forwards and backwards motion, while the term תרומה, elevation, denotes an upwards and downwards motion. Hence, because both terms are employed in the verse, it teaches us that] the priest would move them forward

רש"י
 אֶת דָּם הַשְּׁלָמִים וְגו'. מִי שֶׁהוּא רָאוּי לְזַרְיקָתוֹ
 וּלְהַקְטִיר חֶלְבָּיו; יֵצֵא טָמֵא בְשַׁעַת זְרִיקַת דָּמִים, אֹד
 בְשַׁעַת הַקְטֵר חֶלְבִים, שְׂאִינוֹ חוֹלֵק בְּבִשְׂרֵי:
 (לֹד) הַתְּנוּפָה... הַתְּרוּמָה. מוֹלִיךְ וּמְבִיא, מְעֵלָה

לְמִנְחָתָא וּלְחֻטָּאתָא וּלְאִשְׁמָא
 וּלְקָרְבְּנֵי־אֵל וּלְנֹכַסְתָּ קוּדְשֵׁי־אֵל:
 לַח דִּי פְקִיד יִי יַת מֹשֶׁה
 בְּטוֹרָא דְסִינַי בְּיוֹמָא דְפִקְדֵיהּ
 יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקַרְבָּא יַת
 קָרְבְּנֵיהוֹן קָדָם יִי בְּמִדְבָּרָא
 דְסִינַי: א וּמְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה
 לְמִימְרָ: ב קָרַב יַת אֲהֲרֹן וְיַת
 בְּנוֹהֵי עֲמִיהּ וְיַת לְבוּשֵׁי־אֵל וְיַת
 מִשְׁחָא דְרִבּוּתָא וְיַת תּוֹרָא
 דְחֻטָּאתָא וְיַת תְּרִין דְכָרִין וְיַת
 סֵלָא דְפִטְיָרֵי־אֵל: ג וְיַת כָּל
 כְּנַשְׂתָּא כְּנִישׁ לְתַרְע מִשְׁכָּן

וּלְחֻטָּאתָא וּלְאִשְׁמָא וּלְמִלּוּאִים וּלְזֶבַח
 הַשְּׁלָמִים: לַח אֲשֶׁר צִוָּה יְדוּהָ אֶת־מֹשֶׁה
 בְּהַר סִינַי בְּיוֹם צִוּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לְהִקְרִיב אֶת־קָרְבְּנֵיהֶם לַיְדוּהָ בְּמִדְבַר
 סִינַי: פ רביעי ח א וַיְדַבֵּר יְדוּהָ אֶל־מֹשֶׁה
 לֵאמֹר: ב קַח אֶת־אֲהֲרֹן וְאֶת־בְּנָיו אִתּוֹ
 וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת ׀ פֶּרֶךְ
 הַחֻטָּאת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת סֵל
 הַמִּצּוֹת: ג וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהֵל אֶל־פֶּתַח

guilt-offering, and an inauguration-offering, and a peace-offering, (38) Which the Lord commanded Moshe on Mount Sinai, on the day that He commanded the Children of Israel to offer their sacrifices to the Lord, in the Sinai Desert. **8** (1) And the Lord spoke to Moshe, saying, (2) Take Aharon and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the sin-offering bull, and the two rams, and the basket of unleavened bread, (3) And assemble the whole

RASHI

and backward, upward and downward (Torat Kohanim 7:150). (37) ולמלוואים—means: the day of the priestly inauguration. **8** (2) **Take Aharon** — This passage was stated seven days before the [official] erection of the Sanctuary, [and should have been stated earlier in Exodus Parshat Pikudei which discusses the erection and consecration

processes. However, this is an instance of] “there is no early or late” in the Torah [i.e., Scripture does not necessarily always follow chronological order]. קח את אהרן — means: Draw him over with persuasive words, attracting him (Torat Kohanim 8:165). **And the sin-offering bull [and the two rams, and the basket of unleavened bread]** — [Which sin-offering bull, two rams, etc?]. These are the ones regarding which [Israel] was commanded for the inauguration [of the Sanctuary in parshat] ואתה תצוה (Exodus Chapter 29), and now that it was time to put them in to practice, on the first day of the inauguration week of the Sanctuary, God reiterates these commandments, in order to urge Israel in the matter. (3) **Assemble [the whole community] at the entrance of the Tent of Appointment** — This is one of the instances where a small [area] accommodated a large [amount of people] (Vayikra Rabbah 10:9).

רש"י

ומוריד: (לו) ולמלוואים. ליום הנוהג הבהנה: (ב) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שבעת ימים קדם הקמת המשכן, שאין מקדם ומאחר בתורה: קח את אהרן. קחנו בדברים ומשכהו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים בענין צואת המלוואים ב'ואתה תצוה'; ועכשו ביום ראשון למלוואים חזר וזרוז בשעת מעשה: (ג) הקהל אל פתח אהל מועד. זה

זמנא: ד ועבד משה כמא די
פקיד יי יתיה ואתכנישת
כנשתא לתרע משכן זמנא:
ה ואמר משה לכנשתא דין
פתגמא די פקיד יי למעבד:
ו וקרוב משה ית אהרן וית
בנוהי ואסחי יתהון במיא:
ז ויהב עלוהי ית פתונא וררו
יתיה בהמנא ואלבש יתיה
ית מעילא ויהב עלוהי ית
אפודא וררו יתיה בהמין
אפודא ואתקן ליה ביה:
ח ושוי עלוהי ית חושנא ויהב
בחושנא ית אוריא וית תמיא:
ט ושוי ית מצנפתא על
רישיה ושוי על מצנפתא

אהל מועד: ד ויעש משה כאשר צוה ידוה
אתו ותקהל העדה אל-פתח אהל מועד:
ה ויאמר משה אל-העדה זה הדבר אשר-
צוה ידוה לעשות: ו ויקרב משה את-
אהרן ואת-בניו וירחץ אתם במים: ז ויתן
עליו את-הכתנת ויחגר אתו באבנט
וילבש אתו את-המעיל ויתן עליו את-
האפד ויחגר אתו בחשב האפד ויאפד לו
בו: חצי התורה בפסוקים ח וישם עליו את-החשן
ויתן אל-החשן את-האורים ואת-התמים:
ט וישם את-המצנפת על-ראשו וישם

community at the entrance of the Tent of Appointment. (4) And Moshe did as the Lord had commanded him, and the community was assembled at the entrance of the Tent of Appointment. (5) And Moshe said to the community: This is what the Lord has commanded to be done. (6) And Moshe brought forward Aharon and his sons, and immersed them in the water [of a *mikvah*]. (7) And he placed the shirt upon him [Aharon], girded him with the belt, donned him with the robe, placed the apron upon him and girding him with the apron's belt, fixing [the apron] on him. (8) And he placed the breastplate upon him, inserting in the breastplate the *Urim* and the *Tummim*. (9) And he placed the hat

RASHI

(5) **This is what [the Lord has commanded to be done]** — [Moshe said to Israel:] “The things you will see me doing before you, have all been commanded to me by the Holy One blessed is He, that they be done; so do not say that I am doing them for my honor or for my brother's honor!” I have explained the entire passage involving the inauguration of the Sanctuary in [parshat] תצוה (Exodus 29). (8) **The Urim** — an inscription bearing the full Name of God. (9) **וישם על המצנפת** — [literally, “he placed (the forehead plate) on the hat.” One might think that this means he placed it on top of the hat. Rather, it means that] he placed onto the hat, the sky-blue [tying] cords which were fixed to

רש"י
אחד מן המקומות שהחזיק מעט את המרבה: (ה) זה
הדבר. דברים שתראו שאני עושה לפניכם — צוני
הקדוש ברוך הוא לעשות, ואל תאמרו לכבודי
ולכבוד אחי אני עושה. כל הענין הזה דפרשת
המלואים פרשתי ב"ואתה תצוה": (ה) את האורים.
כתב של שם המפרש: (ט) וישם על המצנפת.
פתילי תכלת הקבועים בציצין נתן על המצנפת.

לְקַבֵּל אֶפְוֹהֵי יֵת צִיצָא
 דְּדַהֲבָא כְּלִילָא דְקוֹדֶשָׁא כְּמָא
 דִּי פְקִיד יֵי יֵת מֹשֶׁה: י וְנָסִיב
 מֹשֶׁה יֵת מִשְׁחָא דְרַבּוּתָא וְרַבִּי
 יֵת מִשְׁכָּנָא וְיֵת כֹּל דִּי בֵיה
 וְקוֹדֶשׁ יֵתְהוֹן: יא וְאֵדִי מְנִיָּה
 עַל מִדְבַּחָא שְׁבַע זְמַנִּין וְרַבִּי
 יֵת מִדְבַּחָא וְיֵת כֹּל מְנוּהֵי וְיֵת
 כִּיּוֹרָא וְיֵת בְּסִיסֵיה
 לְקַדְשׁוֹתְהוֹן: יב וְאֵרִיק
 מִמִּשְׁחָא דְרַבּוּתָא עַל רִישָׁא
 דְּאַהֲרֹן וְרַבִּי יֵתִיה
 לְקַדְשׁוֹתֵיה: יג וְקָרִיב מֹשֶׁה
 יֵת בְּנֵי אַהֲרֹן וְאֵלֶיבְשׁוֹן
 כְּתוּנִין וְזָרוּ יֵתְהוֹן הַמְּנִיִן
 וְאַתְקֵן לְהוֹן כּוֹבְעִין כְּמָא דִּי
 פְקִיד יֵי יֵת מֹשֶׁה: יד וְקָרִב יֵת
 תּוֹרָא דְחֻטָּאת וּסְמֵךְ אַהֲרֹן

עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹל פָּנָיו אֵת צִיץ הַזֹּהָב
 גִּזַּר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְדוּה אֶת־מֹשֶׁה:
 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח
 אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיִּקְדֹּשׁ
 אֹתָם: יא וַיִּז מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע
 פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו
 וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקַדְשָׁם: יב וַיִּצַק
 מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח
 אֹתוֹ לְקַדְשׁוֹ: יג וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן
 וַיִּלְבָּשֵׁם כְּתָנֹת וַיַּחְגֵּר אֹתָם אֲבִנֹט וַיַּחְבֹּשׁ
 לָהֶם מַגְבְּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְדוּה אֶת־מֹשֶׁה:
 חמישי יד וַיִּגַּשׁ אֵת פֶּר הַחֻטָּאת וַיִּסְמְךְ אַהֲרֹן

on his [Aharon's] head, attaching to the hat, towards his face, the golden forehead plate: a holy coronet. [All] as the Lord had commanded Moshe. (10) And Moshe took the anointing oil, and anointed the Sanctuary and everything within it, sanctifying them. (11) And he sprinkled from it upon the altar seven times, and anointed the altar with all its vessels, and the laver with its base, to sanctify them. (12) And he poured some of the anointing oil upon Aharon's head, and anointed him to sanctify him. (13) And Moshe brought Aharon's sons forward, and donned them with shirts, girded them with belts and bound them up with headgear, as the Lord had commanded Moshe. (14) And he brought the sin-offering bull close, and Aharon and his sons leaned

RASHI

the forehead plate. The result was that the forehead plate was "hung upon (על)" the hat.

(11) **And he sprinkled from it upon the altar** — *I do not know where [in Scripture] Moshe was commanded to perform these sprinklings.* (12) **And he poured ... and anointed [him]** — *At first, Moshe poured the oil on Aharon's head, and then after this, he placed the oil between Aharon's eyelids, and drew it with his finger, from one [eyelid] to the other (Keritot 5b).* (13) **ויחבש** — *[This word] denotes binding.* (15) **ויחטא את המזבח** — *means:*

רש"י
 נִמְצָא, הַצִּיץ תְּלוּי בַּמִּצְנֶפֶת: (יא) וַיִּז מִמֶּנּוּ עַל
 הַמִּזְבֵּחַ. לֹא יָדַעְתִּי הֵיכֵן נִצְטוּחַ בְּהֹאֲוֹת הַלְלוֹ:
 (יב) וַיִּצַק... וַיִּמְשַׁח. בְּתַחֲלָה יוֹצַק עַל רֹאשׁוֹ, וְאַחַר
 כֵּךְ נוֹתֵן בֵּין רִישֵׁי עֵינָיו וּמוֹשֵׁךְ בְּאַצְבָּעוֹ מִזֶּה לְזֶה: (יג)
 וַיַּחְבֹּשׁ. לְשׁוֹן קִשְׁרָה: (טו) וַיַּחֲטֵא אֵת הַמִּזְבֵּחַ.

ובגוהי ית ידיהון על ריש
תורא דחטאתא: טו ונכס
ונסיב משה ית דמא ויהב על
קרנת מדבחה סחור סחור
באצבעיה ודכי ית מדבחה
וית דמא אריק ליסודא
דמדבחה וקדשיה לכפרא
עלוהי: טז ונסיב ית כל
תרבא די על גוא וית חצר
כבדא וית תרתין פלון וית
תרבהון ואסק משה למדבחה:
יז וית תורא וית משכיה וית
בסריה וית אכליה אוקיד
בנורא מברא למשריתא כמא
די פקיד יי ית משה:
יח וקריב ית דכרא דעלתא
וסמכו אהרן ובגוהי ית ידיהון
על ריש דכרא: יט ונכס וזרק
משה ית דמא על מדבחה
סחור סחור: כ וית דכרא

ובגוהי ית ידיהם על ראש פר החטאת:
טו וישחט ויקח משה את הדם ויתן על-
קרנות המזבח סביב באצבעו ויחטא את-
המזבח ואת הדם יצק אל-יסוד המזבח
ויקדשהו לכפר עליו: טז ויקח את-כל-
החלב אשר על-הקרב ואת יתרת הכבד
ואת-שתי הפלית ואת-חלבהן ויקטר
משה המזבחה: יז ואת-הפר ואת-ערו
ואת-בשרו ואת-פרשו שרף באש מחוץ
למחנה כאשר צוה ידוה את-משה:
יח ויקרב את איל העלה ויסמכו אהרן
ובגוהי ית ידיהם על-ראש האיל:
יט וישחט ויזרק משה את-הדם על-
המזבח סביב: כ ואת-האיל נתח לנתחיו

their hands [forcefully] upon the head of the sin-offering bull. (15) And he slaughtered [it], and Moshe took the blood, and placed it on the corners of the altar, around, with his finger, purifying the altar. And he poured the [remaining] blood at the base of the altar, thereby sanctifying it [the altar], to effect atonement upon it. (16) And he took all the fat which was on the innards, and the diaphragm with [part of] the liver, and the two kidneys together with their fat. And Moshe caused [them] to [go up in] smoke on the altar. (17) And the [remainder of the] bull with its hide, its flesh and its waste, he burned in fire outside the camp, as the Lord had commanded Moshe. (18) And he offered the burnt-offering ram, and Aharon and his sons leaned their hands [forcefully] upon the head of the ram. (19) And he slaughtered [it], and Moshe splashed the blood on the altar, around. (20) And he cut up the ram into its pieces, and Moshe

RASHI

He cleansed and purified the altar to convert it from its alien state, into holiness. Sanctifying it — through this very procedure. To effect atonement upon

it — [i.e., to effect] all atonements from that point in time [and onwards]. (16) ואת יתרת הכבד

רש"י

הטאו וטהרו מזרות לכנס לקדשה: ויקדשהו. בעבודה זו: לכפר עליו. מעתה כל הכפרות: (טז) ואת יתרת הכבד. ועל הכבד לבד הכבד,

פליג לאַברוהי ואסק משה ית
רישא וית אבריא וית תרבא:
כא וית גוא וית פרעיא חליל
במיא ואסק משה ית כל
דכרא למדבחא עלתא הוא
לאַתקבלא ברעוא קרבנא
הוא קדם יי כמא די פקיד יי
ית משה: כב וקריב ית דכרא
תנינא דכר קרבניא וסמכו
אהרן ובנוהי ית ידיהון על
ריש דכרא: כג ונכס ונסיב
משה מן דמא ויהב על רום
אודנא דאהרן דימינא ועל
אליון ידיה דימינא ועל
אליון רגליה דימינא:
כד וקריב ית בני אהרן ויהב
משה מן דמא על רום
אודנהון דימינא ועל אליון
ידיהון דימינא ועל אליון

וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנְּתָחִים
וְאֶת־הַפָּדְרִים: כֹּא וְאֶת־הַקְּרֹב וְאֶת־הַפְּרָעִים
רָחַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל
הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ הוּא לְרִיח־נִיחַח אִשָּׁה הוּא
לַיְדוּה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְדוּה אֶת־מֹשֶׁה: שִׁשִּׁי
כֹּב וַיִּקְרַב אֶת־הָאֵיל הַשְּׁנַי אֵיל הַמְּלָאִים
וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ
הָאֵיל: כֹּג וַיִּשְׁחֹט ׀ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמָו וַיִּתֵּן
עַל־תְּנוּף אֶזְנוֹ־אַהֲרֹן הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן יָדוֹ
הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית: כֹּד וַיִּקְרַב
אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־
תְּנוּף אֶזְנוֹם הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן יָדָם הַיְמָנִית

caused to [go up in] smoke the head, the pieces and the [sacrificial] fat. (21) But [regarding] the innards and the legs, he [first] washed them in water, and Moshe caused to [go up in] smoke the entire [remainder of the] ram on the altar. It was a burnt-offering [with] a pleasing fragrance, a fire-offering to the Lord, as the Lord had commanded Moshe. (22) And he offered the second ram, the inauguration ram, and Aharon and his sons leaned their hands [forcefully] upon the head of the ram. (23) And he slaughtered [it], and Moshe took some of its blood, and placed it above Aharon's right earlobe, on the thumb of his right hand and on the big toe of his right foot. (24) And he brought Aharon's sons forward, and Moshe placed some of the blood above their right earlobes, on the thumbs of their right hand and on the big toes of their right foot. And

RASHI

רש"י

— [literally, "and the diaphragm of the liver." Here, the phrase means:] He took the diaphragm,] besides the liver, meaning, he took a little of the liver along with the

שְׁהִיָּה נוטל מעט מן הכבד עמה: (כב) אֵיל המלאים. איל השלמים, שמולאים לשון "שלמים", שְׁמִמְלָאִים ומשלמים את הכהנים בכהנתם:

diaphragm. (22) אֵיל המלאים — this expression is equivalent to אֵיל השלמים, "the completion ram" i.e., the word מלאים [does not mean "inauguration" as it did in earlier verses, but rather,] it denotes שלמים, for these rams filled (ממלאין) and completed (משלימין) the [status of the] priests

יִדְהוּן וְאִסַּק לְמִדְבַּחַת עַל-
עֲלֹתָא קִרְבְּנֵי־אֲנֹן
לְאַתְקַבְּלָא בְרַעוּא קִרְבְּנָא
הוּא קָדָם יי: כט וְנָסִיב מֹשֶׁה
יְת חֲדַיָּא וְאַרְיֵמִיָּה אֲרַמָּא קָדָם
יי מְדַכֵּר קִרְבְּנֵי־לְמֹשֶׁה הָיָה
לְחַלֵּק כְּמָא דִּי פְקִיד יי יְת
מֹשֶׁה: ל וְנָסִיב מֹשֶׁה מִמִּשְׁחָא
דְּרַבּוּתָא וְיִמְן דְּמָא דִּי עַל
מִדְבַּחַת וְאַדִּי עַל אַהֲרֹן עַל
לְבוּשׁוּהִי וְעַל בְּנוּהִי וְעַל
לְבוּשֵׁי בְנוּהִי עֲמִיָּה וְקִדִּישׁ יְת
אַהֲרֹן יְת לְבוּשׁוּהִי וְיְת בְּנוּהִי
וְיְת לְבוּשֵׁי בְנוּהִי עֲמִיָּה:
לא וְאָמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן
וּלְבְנוּהִי בְשִׁילוֹ יְת בְּסָרָא
בְּתַרְע מִשְׁכַּן זְמַנָּא וְתַמְן
תִּיכְלוּן יְתִיָּה וְיְת לְחֵמָא דִּי
בְּסַל קִרְבְּנֵי־כְּמָא דִּי פְקִידִית
לְמִימַר אַהֲרֹן וּבְנוּהִי יִכְלְגִיָּה:
לב וּדְאַשְׁתָּאֵר בְּבִשְׂרָא וּבְלֶחֶמָא
בְּנוּרָא תּוֹקְדוּן: לג וּמִתְרַע
מִשְׁכַּן זְמַנָּא לֹא תִפְקֹן שְׁבַעָא
יוֹמִין עַד יוֹם מְשַׁלֵּם יוֹמִי
קִרְבְּנֵי־כּוֹן אֲרִי שְׁבַעָא יוֹמִין

אַתֶּם מֵעַל כִּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר הַמִּזְבֵּחַ עַל-
הָעֹלָה מִלְּאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא
לִידוּהָ: כט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַחֹזֶה וַיְנִיפְהוּ
תְנוּפָה לְפָנָי יְדוּהָ מֵאֵיל הַמִּלְּאִים לְמֹשֶׁה
הָיָה לְמִנָּה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְדוּהָ אֶת־מֹשֶׁה:
שביעי ל וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשְׁמֵן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּם
אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְּ עַל־אַהֲרֹן עַל־בְּגָדָיו
וְעַל־בְּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ
אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי
בְּנָיו אֹתוֹ: לא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־
בְּנָיו בְּשִׁלּוֹ אֶת־הַבָּשָׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
וְשֵׁם תֹאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסַּל
הַמִּלְּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לְאֹמַר אַהֲרֹן וּבְנָיו
לֹאכְלֵהוּ: לב וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בְּאֵשׁ
תִּשְׂרֹפוּ: מפסיר לג וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא
תֵצְאוּ שְׁבַעַת יָמִים עַד יוֹם מְלֹאת יְמֵי

the altar after [he had burnt] the burnt-offering. They were inauguration-offerings, as a pleasing fragrance, a fire-offering to the Lord. (29) And Moshe took the chest and waved it as a wave-offering before the Lord: it belonged to Moshe as [his] portion from the inauguration ram, as the Lord had commanded Moshe. (30) And Moshe took some of the anointing oil, and some of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aharon and upon his garments, and together with him, upon his [Aharon's] sons, and upon his sons' garments, sanctifying Aharon, his garments, together with his sons and his sons' garments. (31) And Moshe said to Aharon and his sons: Cook the flesh at the entrance of the Tent of Appointment, and eat it there [along with] the bread which is in the inauguration basket, as I have commanded, saying, Aharon and his sons will eat it. (32) And whatever is left over from the flesh and the bread, you must burn in fire. (33) And do not leave the [site of the] entrance to the Tent of Appointment for seven days, until the day [which

יִקְרַב יְתֵּן קָרְבָּנֶיכֶם:
 לְדָ כִּמְאֵ דִּי עֶבֶד
 בְּיוֹמָא הַדִּין פְּקִיד יִי לְמַעַבְד
 לְכַפֵּרָא עֲלֵיכֶם: לַהּ וּבַתְּרַע
 מִשְׁכָּן זִמְנָא תִּיתְּבוּן מָמָס
 וְלִילֵי שִׁבְעָא יוֹמִין וְתִטְרוּן יְתֵּן
 מִשְׁרַת מִימְרָא דִּי וְלֹא
 תָּמוּתוּן אַרְי כֵּן אֲתַפְקִידִית:
 לוֹ וְעֶבֶד אַהֲרֹן וּבְנָוָהי יְתֵּן כֹּל
 פְּתִגְמֵיָא דִּי פְּקִיד יִי בִּידָא
 דְּמֹשֶׁה:
 ס ס ס

מִלְּאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת־יְדֹכֶם:
 לֹד כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בְּיוֹם הַזֶּה צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת
 לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: לַהּ וּפְתַח אֹהֶל מוֹעֵד תִּשְׁבוּ
 יוֹמָם וּלְיָלֵהָ שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־
 מִשְׁמַרְתֵּי יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי־כֵן צִוִּיתִי:
 לוֹ וַיַּעַשׂ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת כָּל־הַדְּבָרִים
 אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה:
 ס ס ס

marks] the completion of your inauguration days, for your inauguration will last for seven days. (34) Whatever was done on this day, so the Lord has commanded to do [on all seven days], to effect atonement for you. (35) Therefore, you must stay day and night for seven days at the [site of the] entrance to the Tent of Appointment. You must observe the Lord's command, so that you will not die, for thus I was commanded. (36) And Aharon and his sons did all the things which the Lord commanded through Moshe.

RASHI

(34) **So the Lord has commanded to do** — *on all the seven days [of inauguration]. And our Rabbis have expounded the verse as follows: [The word] לעשות alludes to the procedure involving the “red cow;” (see Numbers Chapter 19) [the word] לכפר alludes to the service of Yom Kippur. And this comes to teach us that [just as there were seven inauguration days, so too,] the High Priest*

[who performed the service on Yom Kippur,] was required to separate [from his home] seven days before Yom Kippur, and likewise, so was the priest who performed the burning of the “red cow” [required to separate from his home seven days before the procedure]. (35) So that you will not die — *But if you do not do so, then you incur the death penalty. (36) And Aharon and his sons did [all the things]* — *This extols their praise, namely, that they did not deviate [from all of God's commandments to them, neither] to the right or to the left.*

רש"י

(לד) צוה ה' לעשות. כל שבעת הימים. ורבותינו, זכרונם לברכה, דרשו: "לעשת" — זה מעשה פרה, "לכפר" — זה מעשה יום הכפורים; וילמד, שבחן גדול טעון פרישה קדם יום הכפורים שבעת ימים וכן הכהן השורף את הפרה: (לה) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, הרי אתם חיבים מיתה: (לו) ויעש אהרן ובניו. להגיד שבחן שלא הטו ימין ושמאל: חסלת פרשת צו

הפטרת צו

בירמיה פרק ז

כא כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל עלותיכם ספו על זבחיכם ואכלו בשר: כב כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים ביום הוציא אותם מארץ מצרים על דברי עולה ונבחה: כג כי אם אתה הדבר הזה צויתי אותם לאמר שמעו בקולי והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם והלכתם בכל הדבר אשר אצוה אתכם למען ימב לכם: כד ולא שמעו ולא הסו את אונם וילכו במעלות בשררות לבם הרע ויהיו לאחור ולא לפנים: כה למן היום אשר יצאו אבותיכם מארץ מצרים עד היום הזה ואשלח אליכם את כל עבדי הנביאים יום השפם ושלה: כו ולוא שמעו אלי ולא הסו את אונם ויקשו את ערפם הרעו מאבותם: כז ודברתי אליהם את כל הדברים האלה ולא ישמעו אליך וקראת אליהם ולא יענוכה: כח ואמרת אליהם זה הגוי אשר לא שמעו בקול יהוה אלהיו ולא לקחו מוסר אבדה האמונה ונכרתה מפיהם: כט גוי נורא והשליכי ושאי על שפים קינה בי מאם יהוה וימש את דור עברתו: ל כיו עשו בני יהודה הרע בעיני נאם יהוה שמו שקוציהם בבית אשר נקרא שמי עליו למטא: לא ובנו במוות התפת אשר בגיא בן הנם לשרף את בגניהם ואת בגניהם באש אשר לא צויתי ולא עלתה עלי לבי: לב לכן הגה למים באים נאם יהוה ולא יאמר עוד התפת וגיא בן הנם כי אם גיא ההרנה וקברו בתפת מאין מקום: לג והייתה נבלת העם הזה למאכל לעוף השמים ולבהמת הארץ ואין מחריד: לד והשבתו מערי יהודה ומחצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול פלה כי לתרבה תהיה הארץ: לה בעת התיא נאם יהוה ויוציאו (קרי יוציאו) את עצמות מלכי יהודה ואת עצמות שריו ואת עצמות הכהנים ואת עצמות הנביאים ואת עצמות יושבי ירושלים מקברייהם: לו ושמחום לשמש ולירח ולכל צבא השמים אשר אהבו ואשר עבדום ואשר הלכו אחריהם ואשר דרשו ואשר השתחוו להם לא יאספו ולא יקברו לדמן על פני האדמה יהיו: לו ונבחר מות מחיים לכל השארית הנשארים מן המשפחה הרעה הזאת בכל המקומות הנשארים אשר הדחתים שם נאם יהוה צבאות: ט כב כה אמר יהוה אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו אל יתהלל עשיר בעשרו: טג כי אם באת יתהלל המתהלל השפל וידע אותי בי אני יהוה עשה חסד משפט וצדקה בארץ כי באלה תפצתי נאם יהוה:

אהר קריאת פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום והפטרה, ומזמור ה' מלך גאות לבש או מזמור שיר ליום השבת וה' מלך יצ"ח דברו משנה והלכה מסדר טהרות שהוא נגד היסוד בחינת היום

Mishnah Yadayim, chapter 3

משנה ידיים פרק ג

א המכניס ידיו לבית המגנע, ידיו תחלות, דברי רבי עקיבא. והכמים אומרים, ידיו שניות. כל המטמא בגדים בשעת מגעו, מטמא את הידים (1) If a person puts his hands inside a house smitten with leprosy, his hands become impure in the first degree [the house smitten with leprosy is an *av hatumah*, and therefore, according to Rabbi Akiva, conveys impurity of the first degree to the hands]. This is the opinion of Rabbi Akiva. But the Sages say, His hands become impure in the second degree. Whatever conveys impurity to the garments at the time when he touches [the impurity, i.e., when one touches any of the impure items specified in Zavim 5:7; e.g., the saliva of a *zav*] conveys a first degree of impurity to the hands [although he who had come into contact with such impurity does not convey further impurity to a man]. This is the opinion of Rabbi Akiva. But the Sages say, In such

רבנו עובדיה מברטנורא

א המכניס ידיו לבית המנוגע ידיו תחלות. פוסל אחד בחולין, דראשון עושה שני בחולין. ומטמא אחד ופוסל אחד בתרומה. ומטמא שנים ופוסל אחד בקודש: כל המטמא בגדים בשעת מגעו. כגון זובו של זב ורוקו וכל הני דתנן

convey further impurity to a man]. This is the opinion of Rabbi Akiva. But the Sages say, In such a case he conveys a second degree of impurity. They said to Rabbi Akiva, Where do we find anywhere that the hands become impure in the first degree? He said to them, But how is it possible for them to become impure in the first degree without his whole body becoming impure [for to suffer first grade impurity one must have contracted it from an *av hatumah*; but if the hands had come into contact with such a grade of impurity, the whole body becomes impure] except for these cases [which are exceptions]? Foodstuffs and vessels which have been rendered impure by liquids convey a second degree of impurity to the hands. This is the opinion of Rabbi Yehoshua. But the Sages say, That which has

been rendered impure by an *av hatumah* conveys impurity to the hands, but that which has been rendered impure by a *vlad hatumah* [e.g., liquids] does not convey impurity to the hands. Rabban Shimon ben Gamliel says, It once happened that a certain woman came before my father and said to him, "My hands protruded into the air space inside an earthenware vessel [which had been rendered impure]." He said to her, "My daughter, what was the cause of its impurity [was it rendered impure by an *av hatumah* or by a *vlad hatumah*, such as liquid]?" But I did not hear what she said to him. The Sages said, The matter is clear. That which has been rendered impure by an *av hatumah* conveys impurity to the hands, but if by a *vlad hatumah*, it does not convey impurity to the hands. (2) Everything which renders *terumah* unfit [*terumah* is rendered unfit by anything which has a minimum of a second degree of impurity. See Zavim 5:12 and the enumeration in the eighteen decrees of the School of Shammai (Shabbat 14a)] conveys a second degree of impurity to the hands. One [unwashed] hand can convey impurity to the other hand. These [both statements] are the opinion of Rabbi Yehoshua. But the Sages say, That which is in

רבנו עובדיה מברטנורא

בפרק בתרא דובים, שהנוגע בהן מטמא בגדים בשעת מגעו: וכי היאך אפשר להם להיות תחלה. שאין ראוי להיות תחלה אלא הנוגע באב הטומאה. ואם נגע בידיו באב הטומאה, נטמא כל גופו. הלכך אין בידי למצוא [לכם] ידיים תחילה, חוץ מהמכניס ידיו לבית המנוגע, שאם הכניס ידיו לא נטמא כולו. והמטמא בגדים בשעת מגעו, שאף על פי שהוא חשוב אב הטומאה לטמא בגדים ולעשות ראשון ושני, אינו חשוב אב הטומאה לטמא אדם, אבל מטמא את הידים שנגעו בו להיות תחילות. ואין הלכה כרבי עקיבא: את שנטמא באב הטומאה. כלומר, אוכלים וכלים שנטמאו באב הטומאה: מטמא את הידים. ולא אוכלים וכלים שנטמאו במשקין דאין שני עושה שני. והלכה כחכמים: במה היתה הטומאה. של תנור, באב הטומאה או במשקה: ב כל הפוסל את התרומה. דהיינו שני לטומאה, שהוא פוסל שלישי בתרומה: היר מטמאה את חברתה. מי שהיתה ידו אחת טמאה ונגעה בידו האחרת טהורה, נטמאת, וחזרו שתיהן טמאות והלא כתבי הקודש. שגזרו עליהן להיות שני לטומאה ופוסלים את התרומה, והם מטמאין את

להיות תחלות, דברי רבי עקיבא. והכמים אומרים, להיות שניות. אמרו לו לרבי עקיבא, היכן מצוינו שהידיים תחלה בכל מקום. אמר להם, וכי היאך אפשר להן להיות תחלה אלא אם כן נטמא גופו, חוץ מזה, האכלין והכלים שנטמאו במשקין, מטמאין את הידיים להיות שניות, דברי רבי יהושע. והכמים אומרים, את שנטמא באב הטומאה, מטמא את הידים. בולד הטמאה, אינו מטמא את הידים. אמר רבן שמעון בן גמליאל, מעשה באשה אחת שבאת לפני אבא, אמרה לו, נכנסו ידי לאויר כלי חרש. אמר לה, (בתני), ובמה היתה טמאתה, ולא שמעתי מה אמרה לו. אמרו חכמים, מבאר הדבר, את שנטמא באב הטמאה, מטמא את הידים. בולד הטמאה, אינו מטמא את הידים: ב כל הפוסל את התרומה, מטמא את הידים להיות שניות. היד מטמאה את חברתה, דברי רבי יהושע. והכמים אומרים, אין שני עושה שני. אמר להם, והלא כתבי

degree of impurity cannot convey a second degree of impurity. He said to them, But do not [scrolls of] the Holy Scriptures which are in the second degree of impurity [one of the eighteen decrees enacted by the School of Shammai was that the Holy Scriptures rendered *terumah* unfit on coming into contact with it; the reason being, that the priests stored

the *terumah* side by side with the scrolls of the Holy Scriptures, with the result, that the mice, which gnawed the *terumah*, nibbled also at the scrolls. The object of this decree was to prevent this desecration. Scrolls of the Holy Scriptures were thus declared to be in the second degree of impurity so as to render *terumah* unfit by contact with the scrolls] render impure the hands [as well]? [(See Shabbat 14a) In order to ensure that the Holy Scriptures would not be touched by the bare hands, it was further enacted that hands which touched a scroll of the Scriptures became impure in the second degree, and therefore rendered *terumah* unfit.] They said to him, The laws of the Torah may not be argued from the laws of the scribes, nor may the laws of the scribes be argued from the laws of the Torah, nor may the laws of the scribes be argued from [other] laws of the scribes [The “scribes,” i.e., Shlomoh, enacted that hands must be cleansed since they convey impurity. The scribes, i.e., the Rabbis, enacted that the Holy Scriptures convey impurity. Hence, one cannot deduce that, just as in the case of the Holy Scriptures, a second degree of impurity conveys a second degree of impurity, so in the case of other defilements, a second degree of impurity conveys a second degree]. (3) The straps of the *tefillin* [when connected] with the *tefillin* render impure the hands [the *tefillin* contain four sections of the Pentateuch. The Sages thus extend the principle that hands which have touched the Holy Scriptures render *terumah* unfit]. Rabbi Shimon says, The straps of the *tefillin* do not render impure the hands. (4) The margin of a scroll [of a Book of the Holy Scriptures] which is above [the writing on the scroll. The width of this margin, must be three fingerbreadths] or below, [the width of the margin below, must be one handbreadth], or [the margin] at the beginning [i.e., the beginning of the scroll. There must be a margin sufficient, for winding round the circumference of the entire scroll, when rolled up just like a *mezuzah*, which is rolled from its end to its beginning. This margin thereby serves as a cover around the entire scroll. We are referring here to scrolls which do not have “rollers” and separate cloth or metal covers such as we have in the synagogue], or at the end [i.e., there must also be a margin at the end of the scroll sufficient to create a cylinder around which to roll the scroll. All these margins, when touched], render the hands impure. Rabbi Yehudah says, The

הקדש שניים מטמאין את הידים. אמרו לו, אין דנין דברי תורה מדברי סופרים, ולא דברי סופרים מדברי תורה, ולא דברי סופרים מדברי סופרים: ג רצועות תפלין עם התפלין, מטמאות את הידים. רבי שמעון אומר, רצועות תפלין אינן מטמאות את הידים: ד גליון שבספר, שמלמעלה ושמלמטה שבתחלה ושבסוף, מטמאין את הידים. רבי יהודה

רבנו עובדיה מברטנורא

הידיים הנוגעות בהן לעשותן שניות, אלמא שני עושה שני: ולא דברי סופרים מדברי סופרים. וטומאת ידיים בכל הטומאות מדברי סופרים היא, דשלמה תיקן עירובין [ונטילת] ידיים וכתבי הקודש שמטמאין את הידיים נמי מדברי סופרים מ"ח דבר שגזרו בו ביום. ואין דנים זו מזו לומר כשם שמצינו בכתבי הקודש ששני עושה שני, הכי נמי בשאר טומאות יהיה שני עושה שני, דמאי דתקון תקון, מאי דלא תקון לא תקון. ואין הלכה כר' יהושע: ג רצועות של

margin at the end does not render impure [the hands] until it has been used as a cylinder [around which to roll the scroll; Rabbi Yehudah is of the opinion that, until then, the margin at the end has no holiness attached to it, since it can be cut away if desired]. (5) A scroll [of the Pentateuch] on which the writing has become erased and eighty-five letters remain thereon, as many as are in the section beginning, “and it came to pass when the ark set forward ...”. [(Numbers 10:35-36) These two verses were considered to constitute a separate Book] renders impure the hands. A single sheet [of a Pentateuch scroll] on which there are written eighty-five letters, as many as are in the section beginning, “and it came to pass when the ark set forward,” renders impure the hands. All the Holy Scriptures [i.e., not only the Books of the Pentateuch but also the Prophets and the Writings] render impure the hands. The Song of Songs and Ecclesiastes render impure the hands [since they are part of the Holy Scriptures]. Rabbi Yehudah says, The Song of Songs renders impure the hands, [since it was inspired by the Holy Spirit,] but there is a dispute regarding Ecclesiastes [Ecclesiastes was inspired solely by the wisdom of Shlomoh himself]. Rabbi Yose says, Ecclesiastes does not render the hands impure, but there is a dispute about the Song of Songs. Rabbi Shimon says, [The ruling about] Ecclesiastes is one of the leniencies of the School of Shammai and one of the stringencies of the School of Hillel. Rabbi Shimon ben Azzai said, I received a tradition from the seventy-two [the Great Sanhedrin consisted of seventy-one members. Various suggestions have been made to account for the additional one member referred to in this Mishnah. According to Tosafot Sanhedrin 16b, beginning with the words “*achad*,” there was an additional member of the Sanhedrin known as the *Mufla*, i.e., the distinguished member of the Sanhedrin who was first in authority] elders on the day when they appointed Rabbi Elazar ben Azariah head of the academy

רבנו עובדיה מברטנורא

תפלין מטמאות את הידים. דכשגזרו על הידים הבאות מחמת ספר שפוסלות את התרומה, גזרו נמי על הידים שנגעו ברצועות של תפלין: ר' שמעון אומר כו'. ואין הלכה כר' שמעון: ד ששלמעלן וששלמעלן. שצריך שיניח פניו בלא כתיבה למעלה מן הדף שלש אצבעות ולמטה טפה: שבתחלה ושבסוף. בתחילת הספר צריך שיניח פניו כדי לגלול כל הספר, כלומר כשיעור היקף של כל הספר, שהספר מסופו לתחילתו הוא נגלל, דומיא דמוזזה דכורכים אותה מאחד כלפי שמע. ובסופו כדי לגול עמוד. ודוקא כשאין שם אלא תורה לבדה, צריך לעשות כן. אבל המדביק תורה נביאים וכתובים ביחד, צריך לגול כל הספר בסופו, וכדי לגול עמוד בתחילתו. שאם הוא גולל לתחילתו, נמצאת תורה מבחוץ, וגנאי הוא שתיעשה תורה שומר לנביאים וכתובים. ובהכי מיירי הא דאמרין בפרק קמא דבבא בתרא ועושה לו כדי לגול עמוד בתחילתו וכדי היקף כל הספר בסופו: ה כפרשת ויהי בנסוע הארון. לפי שאותה פרשה היא חשובה כספר בפני עצמו, וכך אמרו במדרש (והוא בגמרא שבת דף קטז. תו"ט) חצבה עמודיה שבעה (משלי ט) אלו שבעה ספרי תורות, שספר וידבר נחלק לשלשה חלקים, וארבעה ספרים אחרים, הרי שבעה: מגילה שכתוב בה. כלומר יריעה של ספר תורה כיון שנכתב בה שמונים וחמש אותיות, נתקדשה ומטמאה את הידים: קהלת אינו מטמא את

אומר, שבוסף אינו מטמא, עד שיעשה לו עמוד: ה ספר שנמחק ונשתיר בו שמונים וחמש אותיות כפרשת ויהי בנסוע הארון, מטמא את הידים. מגילה שכתוב בה שמונים וחמש אותיות כפרשת ויהי בנסוע הארון, מטמא את הידים. כל כתבי הקודש מטמאין את הידים. שיר השירים וקהלת מטמאין את הידים. רבי יהודה אומר, שיר השירים מטמא את הידים, וקהלת מחלקת. רבי יוסי אומר, קהלת אינו מטמא את הידים ושיר השירים מחלקת. רבי שמעון אומר, קהלת מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל. אומר רבי שמעון בן עזאי, מקבל אני מפי

(see Berakhot 27b) that the Song of Songs and Ecclesiastes render impure the hands. Rabbi Akiva said, Far be it! No man in Israel disputed about the Song of Songs [by saying] that it does not render impure the hands. For the whole world is not as worthy as the day on which the Song of Songs was given to Israel; for all the writings are holy, but the Song of Songs is the holy of holies. So that if they had a dispute, they had a dispute only about

Ecclesiastes. Rabbi Yochanan ben Yehoshua, the son of the father-in-law of Rabbi Akiva, said, In accordance with the words of [Rabbi Shimon] Ben Azzai, So they [indeed] disputed [about both the Song of Songs and Ecclesiastes], and so they [indeed] reached a decision [that both, render impure the hands].

רבנו עובדיה מברטנורא

הידים. מפני שחכמתו של שלמה היא ולא ברוח הקודש נאמרה: כדברי בן עזאי כן נחלקו וכן גמרו. וכן הלכה:

Gemara Niddah 20a

Rav Yehudah citing Shmuel ruled, And all these [five colors of blood — see Niddah 2:6] must be tested only on a white strip of cloth. Rabbi Yitzchak bar Avdimi ruled, But black blood may be tested [to see if it is black or a lighter shade] on a red strip of cloth. Rabbi Yirmiyahu of Difti observed, There is really no difference of opinion between them [Shmuel and Rabbi Yitzchak bar Avdimi], since the latter speaks only of black blood, while the former refers to the other kinds of blood. Rabbi

Ashi objected, If so, why did not Shmuel say, “With the exception of black?” Rather, said Rav Ashi, they [Shmuel and Rabbi Yitzchak bar Avdimi] differ on the very question of black itself. Ulla said, In the case of all these [five colors of blood], if the discharge is darker [than the standard shade] it is unclean, and if it is lighter [than the standard shade] it is clean, as is the case with black [the Mishnah specifies all the details of the law regarding black blood]. Then why did it mention only black? Since it might have been presumed that, since Rabbi Chanina stated, “Black [blood] is really red blood that has deteriorated,” it should therefore be unclean even if it is lighter, consequently we were informed [that if it is lighter, it is clean].

שבעים ושנים זקן ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה, ששיר השירים וקהלת מטמאים את הידים. אמר רבי עקיבא, חס ושלום, לא נחלק אדם מישראל על שיר השירים שלא תטמא את הידים, שאין כל העולם כלו כדאי כיום שנתן בו שיר השירים לישראל, שכל הכתובים קדש, ושיר השירים קדש קדשים. ואם נחלקו, לא נחלקו אלא על קהלת. אמר רבי יוחנן בן יהושע בן חמאי של רבי עקיבא, כדברי בן עזאי כך נחלקו וכן גמרו:

אמר רב יהודה אמר שמואל וכלם אין בודקין אלא על גבי מטלית לבנה. אמר רבי יצחק בר אבדימי ושחור על גבי אדום. אמר רב ירמיה מדפתי ולא פליגי הא בשחור הא בשאר דמים. מתקיף לה רב אשי אי הכי לימא שמואל חוץ משחור. אלא אמר רב אשי בשחור גופא קמיפלגי. אמר עולא כלין עמוק מכן טמא דיהה מכן טהור בשחור. ואלא מאי שנא שחור דנקט סלקא דעתך אמינא הואיל ואמר רבי חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה הילכך אפילו דיהה מכן נמי ליטמא קמשמע לן:

זוהר יתרו דף צ"ב ע"א

זכור את יום השבת לקדשו. דא איהו רזא דברית קדישא ובגין דבהאי ברית קיימין כל מקורין דשייפי גופא ואיהו כלל כלל בלא כגוונא דא שבת איהו כללא דאורייתא וכל רזין דאורייתא ביה תליין דקיימא דשבת כקיימא דכל אורייתא מאן דנטיר שבת כאילו נטיר אורייתא בלה:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sha'arei Kedushah, Part 2, Section 7

שערי קדושה חלק ב שער ז

In the holy Zohar, at the beginning of the portion of *Terumah*, it goes to great lengths in relating the praise of those who bring merit to the guilty. It says, "The meritorious person must pursue after the guilty and acquire him even for payment This is the praise by which the Holy One, blessed be He, is exalted more than any other praise, and this exaltation is greater than all others About this it is written concerning Aharon, 'and he turned many away from sin.' (Malachi 2:6) And it is written, 'My covenant was with him, life and peace' (ibid., verse 5) And he was raised with three elevations, in a way that no other person was raised About such a person, it is written, 'My covenant was with him, life and peace.' He merits to see his sons' sons, he merits in this world and in the world to come. He enters thirteen gates, and no one stops him. About him it is written, 'His seed will be mighty on earth Property and wealth are in his house, and his righteousness stands forever. Light shines in the darkness for the upright.' (Psalms 112:2-4) The Holy King blesses the face of that person with all the blessings with which He blessed Avraham when he made [i.e., converted] the souls of the guilty And

זוהר הקדוש ריש פרשת תרומה הגדיל לספר בשבח מזכי לחייבא ואמר זכאה בעי למרדה בתר חייבא ולמקני ליה באגר שלים וכו' ודא איהו שבחא דסתלק ביה קודשא בריך הוא יתיר משבחא אחרא ואסתלקותא דא יתיר מכלא וכו' ועל דא כתיב באהרן (מלאכי ב) ורבים השיב מעון וכתיב (שם) בריתי היתה אתו החיים והשלום וגומר ואיהו אסתלק בשלשה סלוקין מה דלא אסתלק הכי בר נש אחרא וכו' על האי בר נש כתיב בריתי היתה אתו החיים והשלום וזכי למיחמי בגין לבנוי זכי בהאי עלמא וזכי לעלמא דאתי. וגומר, ועאל בתריסר (נ"א בתליסר) תרעי ולית מאן דימחי בידיה ועליה כתיב (תהלים קיב) גבור בארץ יהיה זרעו וגומר הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד זרח בחושף אור לישרים וגומר פדין מלכא קדישא בריך לדיוקנא דהוא בר נש בכל ברכאן דבריה לאברדם כד עבד נפשין דחייבא וכו' ואיהו עאל לשבעין עלמין גניזין דלא זכו בהו בר נש אחרא ואלמלא הוו ידעי בני נשא כמה תועלת וזכו גרמי לצדיקיא וזכאן בגיניהו הוו אזלי אבתרייהו ורדפי כמאן דרדיף בתר חייין וכו'.

he enters seventy hidden worlds, which no other person merits. If people would be aware how great the benefit and merit the repenting wicked cause the righteous and meritorious [when they repent] because of them, they would chase after them and would pursue [them] like one who pursues life itself"

Practical Law:**Rambam, Laws of the Sabbath, Chapter 6**

הלכה

הרמב"ם הלכות שבת פרק ו

(1) If a Jew transgresses and performs a forbidden labor on the Sabbath: if he transgresses and does it deliberately, it is forbidden for him ever to benefit from that labor. However, other Jews are permitted to benefit from it immediately at the end of the Sabbath. As it says, "Keep the Sabbath, for it is holy" (Exodus 31:14) — it is holy, but what is made on it, is not holy. How so? If a Jew cooks on the Sabbath deliberately, at the conclusion of Sabbath it may be eaten by others, but it may never be eaten by him. If he cooks by mistake, at the end of the Sabbath both he and others may eat it immediately.

(2) The same holds true for all similar cases. Fruits that went outside of the Sabbath boundary and returned; [if this occurred] by mistake, they may be eaten on the Sabbath, for no action was done to them, and they had not changed. If [however this was done] deliberately, they may not be eaten until the conclusion of the Sabbath.

(3) If one hires a worker to guard a cow or a child, he should not pay him for the Sabbath day. Therefore, the worker is not liable to pay for damage or loss occurring on the Sabbath. However if the employee is hired by the week or by the year, he gives him his complete wages. Therefore, he is liable to pay for damage or loss occurring on the Sabbath. But he should not say to him, "Give me my wages for the Sabbath." Rather, he says to him, "Give me my wages for the year" or "for the ten days."

א יִשְׂרָאֵל שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה בְּשַׁבָּת אִם עָבַר וְעָשָׂה בְּדוּדוֹן אָסוּר לוֹ לִיהֲנוֹת בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה לְעוֹלָם. וְשָׂאֵר יִשְׂרָאֵל מֵתָר לָהֶם לִיהֲנוֹת בָּהּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִיַּד שְׁנֵאֶמֶר (שְׁמוֹת ל"א) וְשִׁמְרַתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הִיא הִיא קֹדֶשׁ וְאִין מִעֲשִׂיהָ קֹדֶשׁ. כִּי־צַד יִשְׂרָאֵל שֶׁבִשְׁשַׁל בְּשַׁבָּת בְּמִזִּיד לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֹאכְלוּ לְאַחֲרִים אָבֵל לוֹ לֹא יֹאכֵל עוֹלָמִית וְאִם בִּשְׁגָגָה לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֹאכֵל בֵּין הוּא בֵּין אַחֲרִים מִיַּד וְכֵן כָּל כִּי־צָא בָּזֶה: ב פִּירוֹת שִׁי־צָאוּ חוּץ לְתַחוּם וְחֻזְרוּ בְּשׁוּגָג יֹאכְלוּ בְּשַׁבָּת שְׁהָרִי לֹא נַעֲשָׂה בְּגוֹפֶן מִעֲשֵׂה וְלֹא נִשְׁתַּנּוּ. בְּמִזִּיד לֹא יֹאכְלוּ עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת: ג הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְשִׁמּוֹר לוֹ אֶת הַפְּרָה וְאֶת הַתֵּינוֹק לֹא יִתֵּן לוֹ שְׂכָרוֹ שֶׁל שַׁבָּת לְפִיכָף אִין אַחֲרִיּוֹת שַׁבָּת עָלָיו וְאִם הָיָה הַשְּׂכִיר שְׂכִיר שַׁבָּת אוֹ שְׂכִיר שָׁנָה נוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ מִשְׁלֵם לְפִיכָף אַחֲרִיּוֹת שַׁבָּת עָלָיו וְלֹא יֹאמֶר לוֹ תֵּן לִי שְׂכָרִי שֶׁל שַׁבָּת אֲלֵא אוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי שְׂכָרִי שֶׁל שָׁנָה אוֹ עֶשְׂרֵה יָמִים: